

Geen dierentuin

KARIN AMATMOEKRIM – 30/06/12, 00:00

Er leeft een beeld over Indo's dat ze Hollandser willen zijn dan de Hollanders. In zijn essay *De dubieuzen* maakt Alfred Birney korte metten met dit soort opvattingen. Het beeld van Indonesië in de Nederlandstalige literatuur is sterk gekleurd, zoals onvermijdelijk in de (post)koloniale literatuur.

Op zichzelf niet bezwaarlijk, ware het niet dat de bestudering van postkoloniale literatuur in Nederland in meerdere opzichten achterlijk te noemen is. Al eeuwenlang wordt genoeg genomen met een smalle canon, die erg blank is bovendien. Birney pleit voor een meer genuanceerd, en vooral ook meer eigen blik op de Indische letteren. In *De dubieuzen* laat hij zien 'wat Multatuli, Daum en Couperus ons niet vertelden', door uitgebreid in te gaan op vergeten of eenvoudig nooit ontdekte indo-Europese schrijvers en hun werk. De meer morsige, racistische, realistische boeken van bijvoorbeeld Dé-lilah, die zoveel meer inzicht geven in het dagelijks leven in historisch Nederlands-Indië.

Dat deze boeken weinig aandacht hebben gekregen, ligt er volgens Birney aan dat de beroepslezer het makkelijker vindt om proza te verwerken waarin naar de Indo wordt gekeken; het zogenaamde dierentuinperspectief, waaraan de hele blanke canon van de Indische letteren zich min of meer schuldig maakt.

Bij Birney is Multatuli een import-Europeaan met een romantische blik op de multiculturele samenleving van Indonesië; met een gebrek aan kennis bovendien van de echte verhoudingen.

Het klinkt wat cru als Birney stelt dat 'de' Max Havelaar overgewaardeerd is en dat blanke schrijvers als Hella S. Haasse ten onrechte gezien worden als Indo. Maar om te komen tot een postkoloniaal debat is het noodzakelijk dat iemand tegen de gevestigde orde aan schopt. Birney doet dat - en met kracht.

Alfred Birney: *De dubieuzen*. ****

In de Knipscheer; 224 pagina's; € 18,50.

ISBN 978 90 6265 695 0.